

**Utbildningsinspektion i Annebergsskolan,
förskoleklass, grundskola årskurs 1–6,
Flisby och Solberga skolor,
förskoleklass, grundskola årskurs 1–4**

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av rektorsområdet	2
Sammanfattande bedömning.....	3
Bedömning av resultaten.....	4
Bedömning av genomförandet.....	5
Bedömning av förutsättningarna	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Annebergs rektorsområde och besökt Annebergsskolan, Flisby skola och Solberga skola den 23–24 januari 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Annebergs rektorsområde, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Annebergsskolan, Flisby skola och Solberga skola intervjuades skolledningen samt representanter för personalen och eleverna samt föräldrar med barn i olika

årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklasserna och samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av rektorsområdet

Annebergsskolan	Antal elever
Förskoleklass	15
Grundskola	119
Skolbarnsomsorg	34

Annebergsskolan ligger i tätorten Anneberg, ett samhälle med nästan 900 invånare en dryg mil utanför tätorten Nässjö. Verksamheten omfattar en förskoleklass samt grundskola för årskurserna 1–6. Skolan ligger centralt i samhället med närhet till natur och sporthall. Skolans verksamhet är uppdelad i tre olika byggnader och sammantaget kan man på skolan genomföra all undervisning med undantag av hem- och konsumentkunskap som för de äldsta eleverna genomförs på Norråsa skola i Nässjö. Eleverna på skolan har tillgång till skolbarnsomsorg, integrerad i skolans lokaler.

Flisby skola	Antal elever
Förskoleklass	10
Grundskola	30
Skolbarnsomsorg	30

Rektorsområdet innefattar också Flisby, ett samhälle med drygt 200 invånare som ligger ytterligare någon mil utanför Nässjö. Skolan i Flisby är en byggnad i tre våningar som kom till i mitten av 1950-talet och genomgick en renovering år 1994. Verksamheten på Flisby skola omfattar förskoleklass och grundskola till och med årskurs 4. All slöjdundervisning genomförs på Annebergsskolan, övrig undervisning sker på skolan. Eleverna kommer från samhället och den kringliggande landsbygden och några elever med invandrarbakgrund förekommer sällan. Skolbarnsomsorgen är integrerad i skolans lokaler.

Solberga skola	Antal elever
Förskoleklass	13
Grundskola	20
Skolbarnsomsorg	25

I Solberga skola finns sammantaget ett drygt 30-tal elever fördelade på förskoleklass och grundskola till och med årskurs 4. Skolan, som ligger i samhället Solberga en mil utanför Nässjö är inrymd i en äldre träbyggnad med skog och natur i sin närhet. Eleverna på Solberga skola åker i likhet med eleverna i Flisby till Annebergsskolan för att få sin slöjdundervisning. Solberga samhälle och den kringliggande landsbygden är upptagningsområde för skolan i Solberga. Skolbarnsomsorgen är i likhet med rektorsområdets övriga skolor integrerad i skolans lokaler.

Sammanfattande bedömning

Det samlade resultatet av intervjuer och iakttagelser tyder på att Annebergs-skolan kan erbjuda sina elever en positiv och utvecklande miljö. Elevernas utbildning är till övervägande del av god kvalitet och skolans personal har lyckats skapa och vidmakthålla ett positivt och tryggt klimat. Sammanställningar av kunskapsresultaten visar dock att det finns anledning att göra ytterligare ansträngningar för att komma till rätta med elevernas samlade kunskaper i syfte att öka elevernas måluppfyllelse.

Inspektörsteamet gör bedömningen att det också på Solberga skola råder ett mycket gott klimat. Miljön är trivsamt och stimulerande, personalen är uppmärksam på relationerna eleverna emellan och också i förhållandet elever och vuxna och föräldrarna uttalar sig genomgående positivt om personalens förmåga att skapa positiva samspel. Det finns en medvetenhet bland personalen om vikten av att följa elevernas kunskapsresultat och det framkom inget annat än att resultaten är goda.

Skolmiljön på Flisby skola håller inte samma goda standard. Lokalerna är ostrukturerade och stökiga och det är uppenbart att personalen ser svårigheter i att möta elevernas mycket skiftande stödbehov. Skolledningen såväl som personalen och rektorsområdets elevvårdsteam uttrycker sin oro för att den dåliga skolmiljön påverkar elevresultaten negativt, något som beskrivs mer utförligt i avsnittet ”Bedömning av förutsättningarna”.

Ett pedagogiskt utvecklingsarbete pågår på skolorna i rektorsområdet men utifrån inspektörsteamets iakttagelser och också utifrån intervjuer framträder bilden av att detta arbete kommit olika långt och att det därför krävs ytterligare insatser härvidlag. Det långsiktiga, progressiva lärandet från förskoleklass till årskurs 9 i likhet med det arbete som krävs för att ge alla elever en likvärdig utbildning oavsett geografisk hemvist är andra exempel på utvecklingsområden som behöver förbättras.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Upprättande av individuella utvecklingsplaner sker inte i enlighet med skolförfattningarna (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skolorna erbjuder inte undervisning i naturorienterande ämnen som fysik och kemi samt i ämnet teknik så att kunskapsmålen för årskurs 5 kan nås (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt kursplanerna för fysik, kemi och teknik).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser inom följande områden.

- Skolorna erbjuder till övervägande del sina elever en positiv miljö men ytterligare ansträngningar bör göras för att säkerställa ett tydligt systematiserat värdegrundsarbete, företrädesvis på Flisby skola.
- Elevernas inflytande över undervisningen bör förbättras.
- Progressionen i elevernas lärande bör förbättras för att skapa kontinuitet genom elevernas hela skolgång.
- Det pedagogiska utvecklingsarbetet bör fortsätta på skolorna så att undervisningen blir mer målstyrd och i högre grad anpassad efter elevernas förutsättningar, bakgrund, tidigare erfarenheter och kunskaper.

- Arbetet med att följa och analysera elevernas kunskapsresultat bör förbättras och resultaten ligga till grund för stödåtgärder till de elever som riskerar att inte nå målen för utbildningen.
- Skolornas kvalitetsarbete bör i högre grad utgå från de nationella målen.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Samtliga skolor i rektorsområdet är av det mindre formatet, närheten mellan eleverna är påfallande och förhållandet mellan vuxna och elever förefaller likaledes vara präglad av trygga och positiva möten. Elevernas utsagor tyder på att de trivs och personalen berättar att det på skolorna råder gott kamratskap och eleverna hyser respekt för varandra. Att Flisby skola inte är något undantag bekräftas i intervjuerna men samtidigt framgår att det saknas gemensamma ställningstaganden för skolans värdegrundsarbete.

Resultatsammanställning av de nationella ämnesproven i årskurs 5 visar att näst intill samtliga elever nådde målen i svenska, engelska och matematik på Solberga skola. Det finns en god kännedom om elevernas resultat och också system för att säkerställa att dessa följs upp.

Resultatsammanställning avseende Annebergsskolan visar att 88 procent av eleverna nådde målen i svenska medan endast 67 procent lyckades nå målen i engelska och matematik. Intervjuerna tyder på att det i skolledningen och bland personalen finns en stor medvetenhet om elevernas kunskapsnivåer och flera olika åtgärder har gjorts för att komma till rätta med resultaten. Elevernas bristande studiemotivation och dåligt stöd från hemmen anges som bidragande orsaker men oaktat detta bör skolan kompensera genom att ytterligare prioritera stöd till elever som visar låga kunskapsresultat.

Elevernas resultat finns inte sammanställda på Flisby skola så att det går att dra några egentliga slutsatser men iakttagelser och intervjuer ger en samstämmig bild av att det finns många barn som behöver stora stödinsatser. Skolledningen, personalen och elevvårdsteamet är oroade över att resurserna trots stora prioriteringar bara räcker till de elever som är i störst behov. Eleverna med ett något mindre stödbehov, elever i den så kallade gråzonen, ges enligt personalföreträdarna inte de rätta förutsättningarna för att kunna nå målen.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis gör inspektörsteamet bedömningen att man på skolorna i rektorsområdet kan erbjuda sina elever en trygg miljö. Fortsatta insatser avseende normer och värden är emellertid nödvändiga, företrädesvis på Flisby skola för att man skall få till stånd en gemensam plattform i arbetet med normer och värden.

Kunskapsresultaten på Solberga skola ligger i nivå med vad som kan förväntas medan de signaler som framkom under inspektionen på Flisby skola och i någon mån också Annebergsskolan tyder på att man bör analysera resultaten än djupare och i högre grad prioritera elever i behov av stöd.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med normer och värden

I såväl skollag som läroplan finns angivet att en av skolans viktigaste uppgifter är att aktivt arbeta med frågor som rör värdegrunden. Att det finns en medvetenhet bland personalen kring värdet av en aktiv och pågående diskussion är uppenbart och att resultatet till största delen är gott har tidigare beskrivits. Personalen på Flisby skola uttrycker dock sin frustration över att återkommande personalförändringar och brist på tid sätter hinder för att få till stånd en aktuell och gemensam hållning kring arbetet med skolans värdegrund.

Kamrattstödare med betäckningen skolans polare, god personalnärvaro på raster och aktiva antimobbningssteam är exempel på värdegrundsinsatser på skolorna. Rektorsområdets brukarråd bekräftar att personalens engagemang är stort och att incidenter tas tag i så snart de uppstår. Däremot menar föräldrarna att förändringarna i personalgruppen skapar stor oro bland barnen, ett problem som i första hand drabbat Flisby skola.

Inspektörsteamet gör bedömningen att ytterligare ansträngningar bör göras för att systematisera och säkra en gemensam hållning till det pågående värdegrundsarbetet.

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67) trädde i kraft den 1 april 2006 och med anledning härav skall kommunen se till att det finns en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Planen skall syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall årligen följas upp och ses över. Vid inspektionsbesöket hade man på skolan nyligen arbetat fram en likabehandlingsplan men planen uppfyller inte de krav som ställs. Planen behandlar exempelvis inte kränkningar vad avser ett vuxen – elevperspektiv och anger inte vilka konkreta, planerade åtgärder som är planerade för det kommande året med koppling till de olika aktuella diskrimineringsgrunderna. Likabehandlingsplanen måste revideras så att den redovisar konkreta åtgärder för den specifika enheten, åtgärder som grundar sig på en kartläggning av verksamheten.

Föräldrarnas och elevernas delaktighet

Föräldrarnas beskrivning av skolorna i rektorsområdet tyder på att det överlag finns en god dialog mellan föräldrar och skola. Brukarrådet har möten tre gånger per termin och föräldrarepresentanterna deltar på välbesökta föräldramöten för att informera. Brukarrådet har beretts tillfälle att delta i utarbetandet av skolans dokument såsom kvalitetsredovisningar. Däremot är de samlade kunskapsresultaten okända för föräldrarna och individuella utvecklingsplaner är inte heller dokument som de känner sig fullt ut bekanta med.

Elevernas möjligheter till inflytande och delaktighet i planering, genomförande och utvärdering är centrala begrepp som såväl grundskoleförordningen som läroplanen tar fasta på. Skolorna i rektorsområdet har en organisation för att tillförsäkra eleverna ett inflytande genom elevråd och klassråd men förmågan att ge eleverna inflytande i det dagliga arbetet varierar. Det finns exempel på iakttagelser och uttalanden som tyder på en medveten ambition men samtidigt är man på skolorna medvetna om att det saknas en gemensam policy för elevernas delaktighet och inflytande över sitt lärande. Resultatet är i alltför stor utsträckning avhängigt den enskilde lärarens intresse och medvetenhet. Inspektörsteamet gör bedömningen att elevernas inflytande över undervisningens innehåll bör förbättras.

Arbetsätt i undervisningen och stöd till elever

I läroplanen finns angivet att alla som arbetar i skolan skall samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Läraren skall utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Detta innebär att eleven kan få möjlighet att under lärarens ledning arbeta med tematiskt upplagda arbeten och nivågrupperingar i enskilda ämnen där parallella aktiviteter pågår och elever med likartade intressen eller mognadsnivåer arbetar enskilt eller i grupp. Det är i detta sammanhang angeläget att samverkan mellan lärargrupper ökas så att progressionen i elevernas lärande, från förskoleklass till årskurs 9 på Norråsaskolan, tydliggörs för elever, föräldrar och personal för att skapa kontinuitet genom elevernas hela skolgång. Inspektörsteamet gör bedömningen att helhet och långsiktighet i elevernas lärande bör förbättras för att skapa kontinuitet genom elevernas hela skolgång.

Av intervjuer med såväl skolledningen som personalen framgår att det finns en vilja att grundlägga arbetsmetoder där eleverna kan utvecklas och lära sig på olika sätt, i egen takt och i ett långsiktigt perspektiv men många efterlyser avsatt tid där alla personalkategorier gemensamt kan mötas och föra en pedagogisk diskussion, ett pedagogiskt samtalsforum på den egna skolan men också i samverkan med andra skolor i och utanför rektorsområdet. Inspektörsteamet gör bedömningen att det finns behov av fortsatta pedagogiska diskussioner så att undervisningen blir mer målstyrd och i högre grad anpassad efter elevernas förutsättningar, bakgrund, tidigare erfarenheter och kunskaper.

Individuella utvecklingsplaner skall upprättas vid utvecklingssamtalet för att sammanfatta vilka framåtsyftande insatser som behövs för att eleven skall nå målen men sådana dokument har ännu inte fått genomslag på skolan. Arbetet pågår för att finna formerna men enligt såväl skolledning som personalrepresentanter finns inte kunskapen och förståelsen bland personalen och flera uttrycker sin irritation över förvaltningens ringa insatser för att implementera individuella utvecklingsplaner ute på skolorna. Inspektörsteamet gör bedömningen att skolan måste intensifiera arbetet med individuella utvecklingsplaner så att dokumenten fyller författningens syfte.

Utvärdering av lärandet

Som beskrivits under avsnittet Resultat skiljer sig elevernas kunskapsresultat från skola till skola men några systematiska uppföljningssystem utöver de nationella ämnesproven förekommer inte på alla skolor i rektorsområdet. "Det är allmänt känt att eleverna från vårt rektorsområde har sämre resultat och att det varit så över tid. Vi har försökt föra diskussioner på olika nivåer om detta, inte minst om resursfördelningen som bygger på elevantalet och inte ser till

behovet, men några resultat har det inte lett till”. Citatet kan belysa vad många av skolans företrädare uttrycker, så också föräldrarna.

Kunskapsresultaten på Solberga skola ligger i nivå med vad som kan förväntas medan signaler, som framkom under inspektionen på Flisby skola och i någon mån också Annebergsskolan, tyder på att ett tätare uppföljningssystem bör arbetas fram för att kontinuerligt kunna följa varje elevs kunskapsutveckling. Resultaten bör ytterligare analyseras och i högre grad leda till nödvändiga stödåtgärder för de elever som inte når målen för utbildningen. Det är uppenbart att skolledningen och skolans personal, inte minst den elevvårdande personalen, utifrån skolornas förutsättningar gjort stora ansträngningar för att möta elevernas stödbehov. Trots det lämnar alltför många elever skolan med ofullständiga kunskaper och kommunövergripande analyser och ställningstaganden torde vara nödvändiga om inte elevernas utvecklings- och kunskapsresultat ytterligare skall försämrats. Inspektörsteamet gör bedömningen att arbetet med att följa och analysera elevernas kunskapsresultat bör förbättras och resultaten ligga till grund för stödåtgärder till de elever som riskerar att inte nå målen för utbildningen.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Personalen på de tre skolorna samlas i samband med vårterminens avslutning och diskussioner förs då om skolans olika insatser och resultat, ett arbete som man menar görs gentemot kvalitetsredovisningar och lokala kursplaner. Därutöver sker löpande utvärderingar i det dagliga arbetet men resultaten dokumenteras inte i tillräcklig utsträckning och utgår inte i tillräckligt hög grad från de nationella målen. Inspektörsteamet gör bedömningen arbetet på skolorna kan stärkas om man på skolorna i högre grad använder de nationella målen som utgångspunkt för sitt kvalitetsarbete.

Skolledning och intern kommunikation

Rektorn har en grundutbildning som förskollärare och är sedan tre år rektor i Annebergsområdet. Intervjuer med skolledningen såväl som personalen tyder på att rektorn tar ett stort ansvar för att driva ett pedagogiskt utvecklingsarbete men hennes arbetstid domineras till mycket stor del av uppgifter av kommunal karaktär, ekonomi- och personalfrågor. Personalens, elevernas och föräldrarnas omdömen om sin rektor är alltigenom positiva. ”Vi har stort förtroende för vår rektor, hon är tydlig och tongivande, orädd och lyhörd och tar stort ansvar för verksamheten.” Inspektörsteamet gör bedömningen att skolledningen i rektorsområdet är kompetent och väl förtrogen med verksamheten.

Sammanfattning

Inspektörsteamet gör bedömningen att ytterligare ansträngningar bör göras för att systematisera och säkra en gemensam hållning till det pågående värdegrundsarbetet. Elevernas inflytande över undervisningens innehåll bör förbättras och det långsiktiga lärandet tydliggöras för att skapa kontinuitet genom elevernas hela skolgång.

Inspektörsteamet gör också bedömningen att det finns behov av fortsatta pedagogiska diskussioner så att undervisningen blir mer målstyrd och arbetet med att följa och analysera elevernas kunskapsresultat förbättras och ligga till grund för stödåtgärder till de elever som riskerar att inte nå målen för utbildningen.

Inspektörsteamet gör vidare bedömningen att arbetet med individuella utvecklingsplaner måste intensifieras så att dokumenten fyller författningens syfte.

Inspektörsteamet gör avslutningsvis bedömningen att kvalitetsarbetet på skolorna kan stärkas om man på skolorna i högre grad använder de nationella målen som utgångspunkt för sitt arbete.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Skolorna i rektorsområdet har under senare år haft ett sjunkande elevunderlag som lett till omfattande budgetanpassningar och därmed till ständiga personalnedskränningar. Detta har lett till stora störningar i elevernas undervisning och värst drabbad är Flisby skola. Det faktum att samtliga befattningar i Flisby är deltidstjänster bidrar ytterligare till att elevernas studiesituation blir splittrad. Flisby skola har kommit att betraktas som en genomgångsskola där man som personal inte stannar. På både Annebergsskolan och Solbergaskolan har personalen som regel längre anställningstider, vilket resulterat i att man bättre kunnat undvika personalförändringar och ge eleverna kontinuitet i undervisningen.

Skolmiljön på Flisby skola håller inte samma standard som de övriga skolorna. Lokalerna är ostrukturerade och stökiga, det pedagogiska materialet slitet och det är uppenbart att personalen har svårt att möta elevernas mycket skiftande stödbehov. Upptagningsområdet beskrivs som ett område där studietraditionerna inte finns rotade och den socioekonomiska nivån är låg. Andelen elever i behov av stöd är betydligt högre än på rektorsområdets två övriga skolor och skolledningen såväl som personalen och rektorsområdets elevvårdsteam uttrycker sin oro för att kommunens resursfördelningssystem inte i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till dessa faktorer.

Pedagogerna på skolorna i rektorsområdet har till övervägande del utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver men effekter av personalminskningar har i en del fall lett till att någon skola inte har personal med behörighet i samtliga ämnen, exempelvis i de naturorienterade ämnena.

I 1 kap. 2 § skollagen finns angivet att alla barn och ungdomar skall oberoende av geografiskt hemvist och ekonomiska förhållanden ha lika tillgång till utbildning och utbildningen skall vara likvärdig varhelst den anordnas i landet. Kursplanerna ger tydliga föreskrifter om vilka mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av nionde skolåret. I Nässjö kommun har eleverna närhet till sin skola även på landsbygdsorterna men de mindre skolorna i kommunen har begränsade förutsättningar för att kunna erbjuda eleverna en fullvärdig utbildning vad avser de naturorienterade ämnena såsom fysik och kemi samt teknik. Undervisningen på landsbygdsskolorna har inslag av tematiskt upplagda arbeten och samordnas till ämnesövergripande helheter med flera ämnen integrerade. Ett sådant upplägg kan i viss mån kompensera lokal- och utrustningsmässiga brister men skolorna erbjuder dock inte eleverna en undervisning som ger dem förutsättningar att nå målen för sin utbildning i samtliga ämnen. Inspektörerna bedömer därför att skolorna på något sätt måste erbjuda eleverna undervisning med sådan omfattning, utrustning och kvalitet att de ges rimliga förutsättningar till en kvalitativt god och tidsenlig undervisning i naturorienterade ämnen som fysik, kemi samt teknik.

Sammanfattning

Inspektörsteamet gör bedömningen att man i kommunen bör uppmärksamma de effekter som följer av ett resursfördelningssystem utan fördelningskriterier.

Inspektörsteamet gör vidare bedömningen att skolorna i rektorsområdet måste erbjuda eleverna undervisning med sådan omfattning, utrustning och kvalitet att de ges förutsättningar att nå målen för sin utbildning i samtliga ämnen.

Datum	Ort
2007-09-13	Lund

Lena Godin

Birgitta Nilsson